Tietoykkönen

Medialiitto

Valeuutistutkimus 2017

14.11. 2017

Tanja Herranen

Johdanto

Tietoykkönen

- Tutkimuksen tavoitteena on selvittää suomalaisten mielipiteitä uutisoinnin luotettavuudesta Suomessa.
- Tutkimuksen kohderyhmänä ovat 18 vuotta täyttäneet mannersuomalaiset.
- Tutkimuksen on toteuttanut Tietoykkönen Oy. Aineisto kerättiin internetin välityksellä Bilendi Oy:n hallinnoimassa M3 Panelissa 24.10–29.10. 2017.
- N=1000 - otos painotettiin vastaamaan manner-Suomen 18 vuotta täyttänyttä väestöä sukupuolen, iän ja suuralueen (Helsinki-Uusimaa, Etelä-Suomi, Länsi-Suomi, Pohjois- ja Itä-Suomi) suhteen.
- Tutkimuksen virhemarginaali on maksimissaan +/- 3,1 %yksikköä
- Tutkimuksen eri vaiheiden (suunnittelu/tiedonkeruu/analysointi) laadunhallinta noudattaa SFS-ISO 20252:2013 laatustandardia.

Tietoykkönen

TOTTA VAI TARUA

UUTISTEN TOTUUDENMUKAISUUS

VALEUUTISET

VALEUUTISTEN JAKAMINEN

VALEUUTISTEN TUNNISTAMINEN

VALEUUTISTEN VAIKUTUS FAKTOIHIN

VALEUUTISTEN TUOTTAMINEN

Tietoykkönen

- **43 % vastaajista törmää mielestään viikoittain verkossa uutisiin, jotka eivät ole täysin totuudenmukaisia.**

<u>Valheellisiin</u> uutisiin puolestaan törmää viikoittain verkossa 29 % vastaajista.

- Mitä nuorempi vastaaja, sitä useammin kokee törmäävänsä valeuutisiin. Alle 25-vuotiaista lähes puolet (46 %) törmää valeuutisiin verkossa viikoittain!
- Johtavassa asemassa olevat kokevat törmäävänsä selvästi muita useammin valeuutisiin tai ei täysin totuuden mukaisiin uutisiin.
- MV- ja Oikea Suomi -verkkosivustoja seuraavat törmäävät muita useammin valeuutisiin – muutoin mediakanavien käyttö ei näytä vaikuttavan kokemukseen valeuutisiin törmäämisestä.

Kuinka usein olet törmännyt verkossa uutisiin, jotka eivät ole mielestäsi täysin totuudenmukaisia? Suomalaiset vs. ruotsalaiset

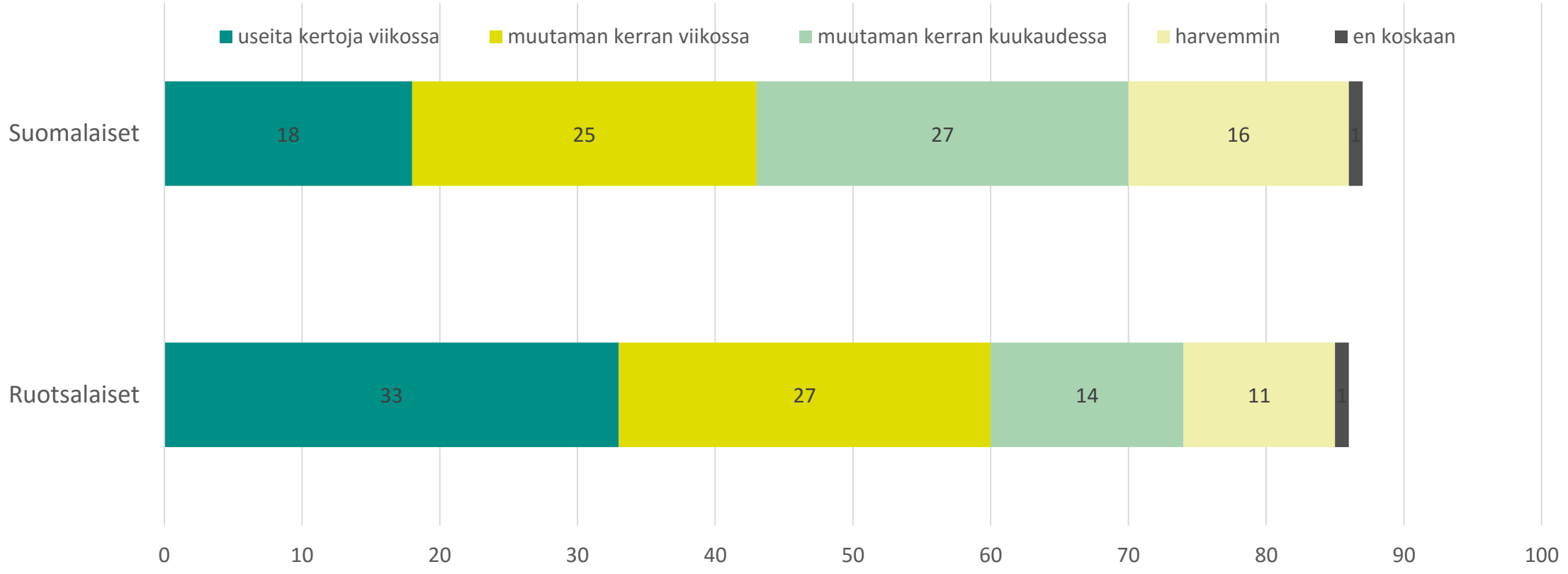

Lähde: TU:n kyselytutkimus: Svenska folket om ”fejk-nyheter”. Ipsos 24.2.2017

Kuinka usein olet törmännyt verkossa uutisiin, jotka ovat mielestäsi valheellisia? Suomalaiset vs. ruotsalaiset

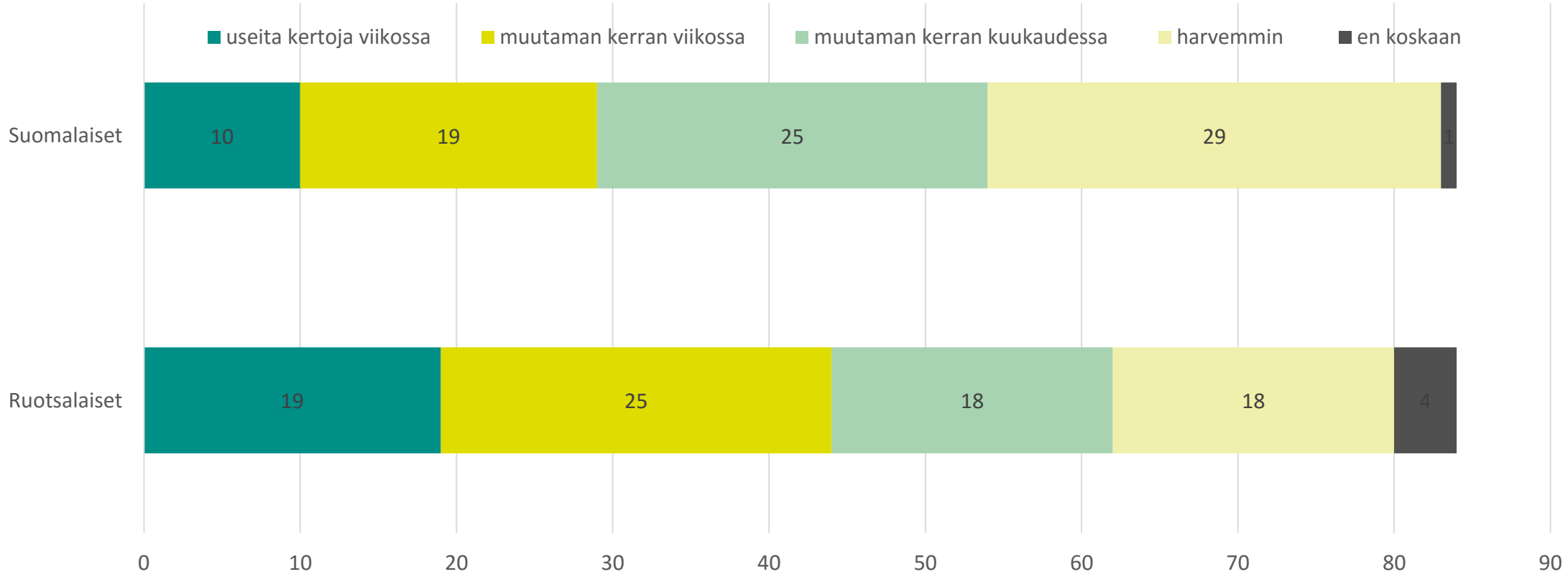

Lähde: TU:n kyselytutkimus: Svenska folket om ”fejk-nyheter”. Ipsos 24.2.2017

Tietoykkönen

- 9 % suomalaisista on jakanut uutisen, jonka on myöhemmin huomannut olleen valheellinen.

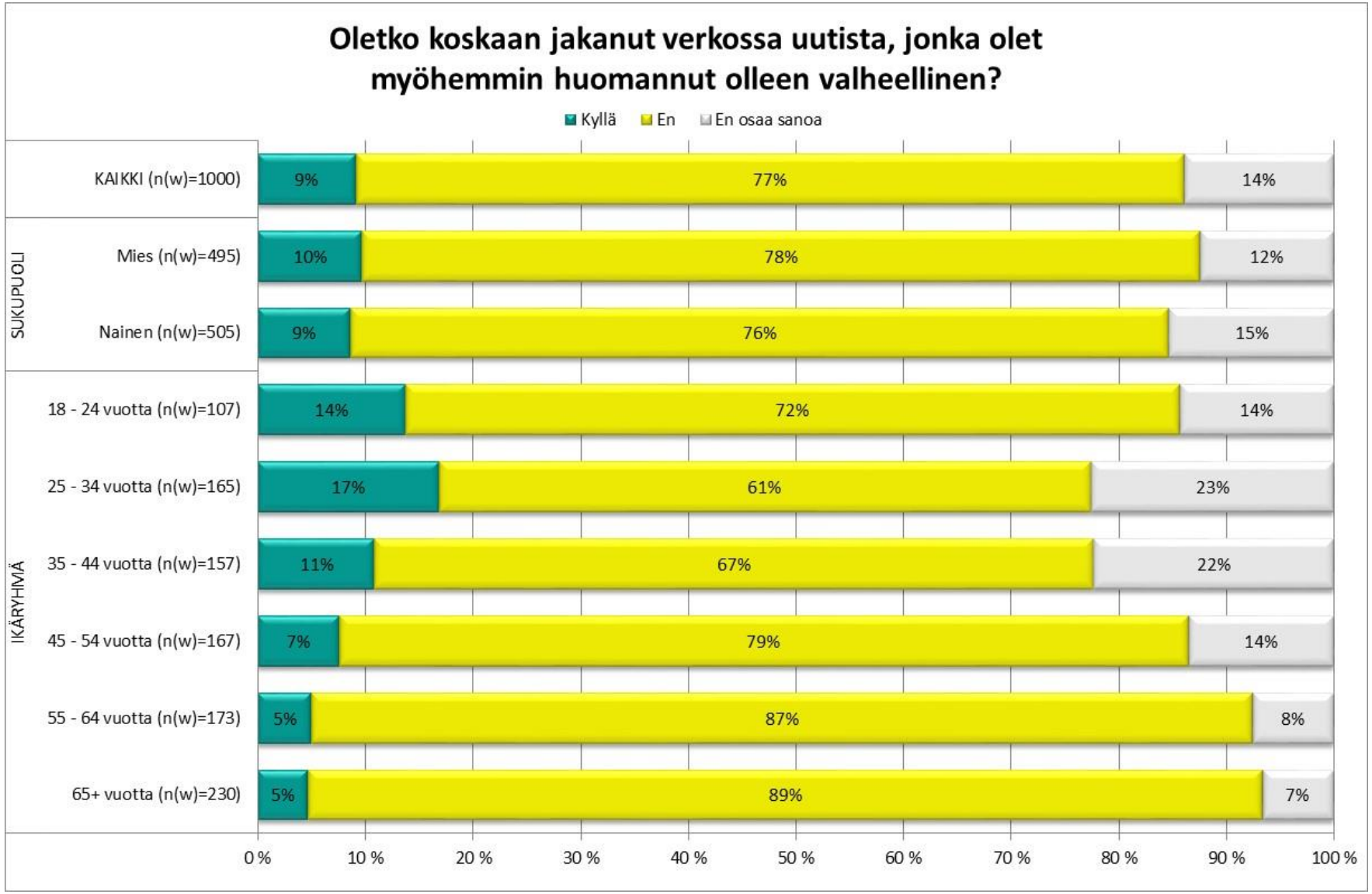
Oletko koskaan jakanut verkossa uutista, jonka olet myöhemmin huomannut olleen valheellinen?
Kyllä
En
En osaa sanoa
KAIKKI (n(w)=1000)
9%
77%
14%
SUKUPUOLI
Mies (n(w)=495)
10%
78%
12%
Nainen (n(w)=505)
9%
76%
15%
IKÄRYHMÄ
18 - 24 vuotta (n(w)=107)
14%
72%
14%
25 - 34 vuotta (n(w)=165)
17%
61%
23%
35 - 44 vuotta (n(w)=157)
11%
67%
22%
45 - 54 vuotta (n(w)=167)
7%
79%
14%
55 - 64 vuotta (n(w)=173)
5%
87%
8%
65+ vuotta (n(w)=230)
5%
89%
7%
0 %
10 %
20 %
30 %
40 %
50 %
60 %
70 %
80 %
90 %
100 %

Tietoykkönen

Nuorista jopa 12 % ilmoittaa jakaneensa verkossa uutisen tai artikkelin, jonka on *tiennyt* olevan valheellinen.

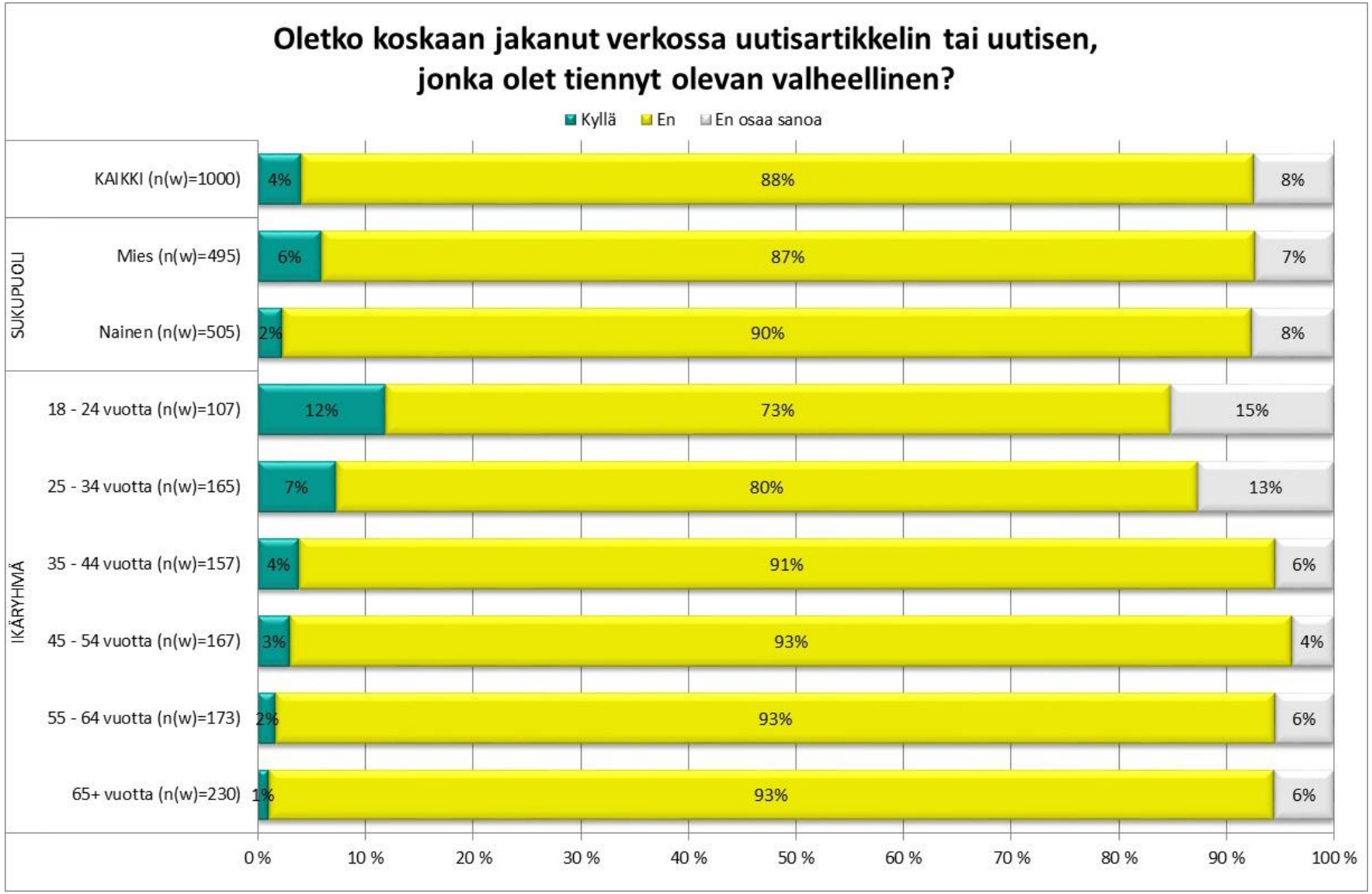
Oletko koskaan jakanut verkossa uutisartikkelin tai uutisen, jonka olet tiennyt olevan valheellinen?
Kyllä
En
En osaa sanoa
KAIKKI (n(w)=1000)
4%
88%
8%
SUKUPUOLI
Mies (n(w)=495)
6%
87%
7%
Nainen (n(w)=505)
2%
90%
8%
IKÄRYHMÄ
18 - 24 vuotta (n(w)=107)
12%
73%
15%
25 - 34 vuotta (n(w)=165)
7%
80%
13%
35 - 44 vuotta (n(w)=157)
4%
91%
6%
45 - 54 vuotta (n(w)=167)
3%
93%
4%
55 - 64 vuotta (n(w)=173)
2%
93%
6%
65+ vuotta (n(w)=230)
1%
93%
6%
0 %
10 %
20 %
30 %
40 %
50 %
60 %
70 %
80 %
90 %
100 %

Tietoykkönen

- **75 % vastaajista luottaa omiin kykyihinsä tunnistaa valeuutinen.** **(erittäin paljon 11 %, melko paljon 64 %)**

- Kaikista luottavaisimpia omiin kykyihinsä valeuutisten tunnistamisen suhteen ovat 18-24- vuotiaat nuoret miehet (erittäin paljon 35%, melko paljon 43%)

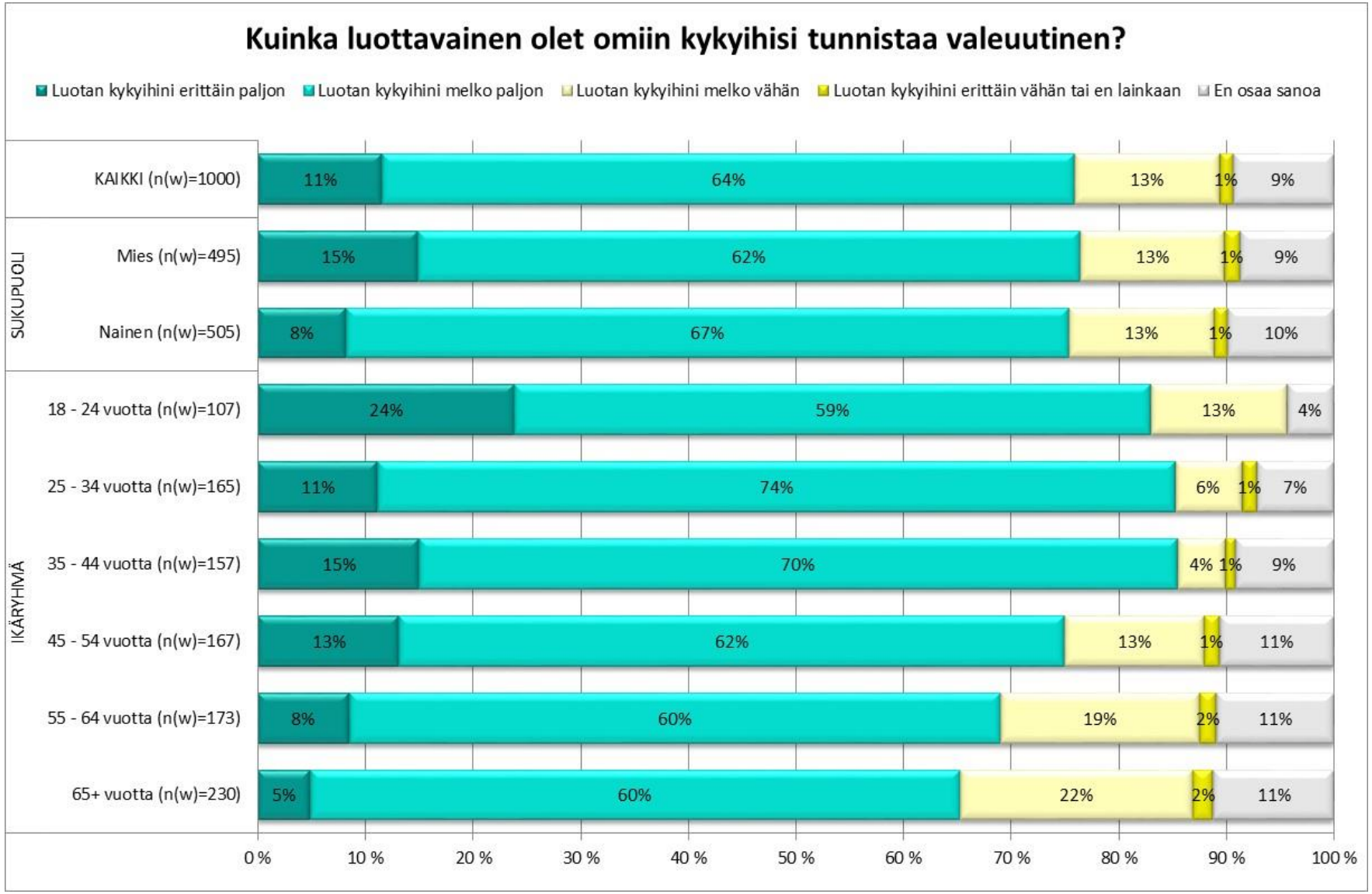
Kuinka luottavainen olet omiin kykyihisi tunnistaa valeutinen?
Luotan kykyihini erittäin paljon
Luotan kykyihini melko paljon
Luotan kykyihini melko vähän
Luotan kykyihini erittäin vähän tai en lainkaan
En osaa sanoa
KAIKKI (n(w)=1000)
11%
64%
13%
1%
9%
SUKUPUOLI
Mies (n(w)=495)
15%
62%
13%
1%
9%
Nainen (n(w)=505)
8%
67%
13%
1%
10%
IKÄRYHMÄ
18 - 24 vuotta (n(w)=107)
24%
59%
13%
4%
25 - 34 vuotta (n(w)=165)
11%
74%
6%
1%
7%
35 - 44 vuotta (n(w)=157)
15%
70%
4%
1%
9%
45 - 54 vuotta (n(w)=167)
13%
62%
13%
1%
11%
55 - 64 vuotta (n(w)=173)
8%
60%
19%
2%
11%
65+ vuotta (n(w)=230)
5%
60%
22%
2%
11%
0 %
10 %
20 %
30 %
40 %
50 %
60 %
70 %
80 %
90 %
100 %

Tietoykkönen

- Perussuomalaisia kannattavat näyttävät luottavan muita useammin omiin kykyihinsä tunnistaa valeuutinen.
  Samoin vastaajat, jotka seuraavat verkkosivustoja kuten MV-lehti ja Oikea Suomi, ovat muita luottavaisempia valeuutisten tunnistamisen suhteen.

Tietoykkönen

67 % uskoo, että valeuutisilla on vaikutusta suomalaisten käsityksiin ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien perusfaktoista.

Mitä nuorempi vastaaja, sitä suurempi on usko valeuutisten vaikutukseen

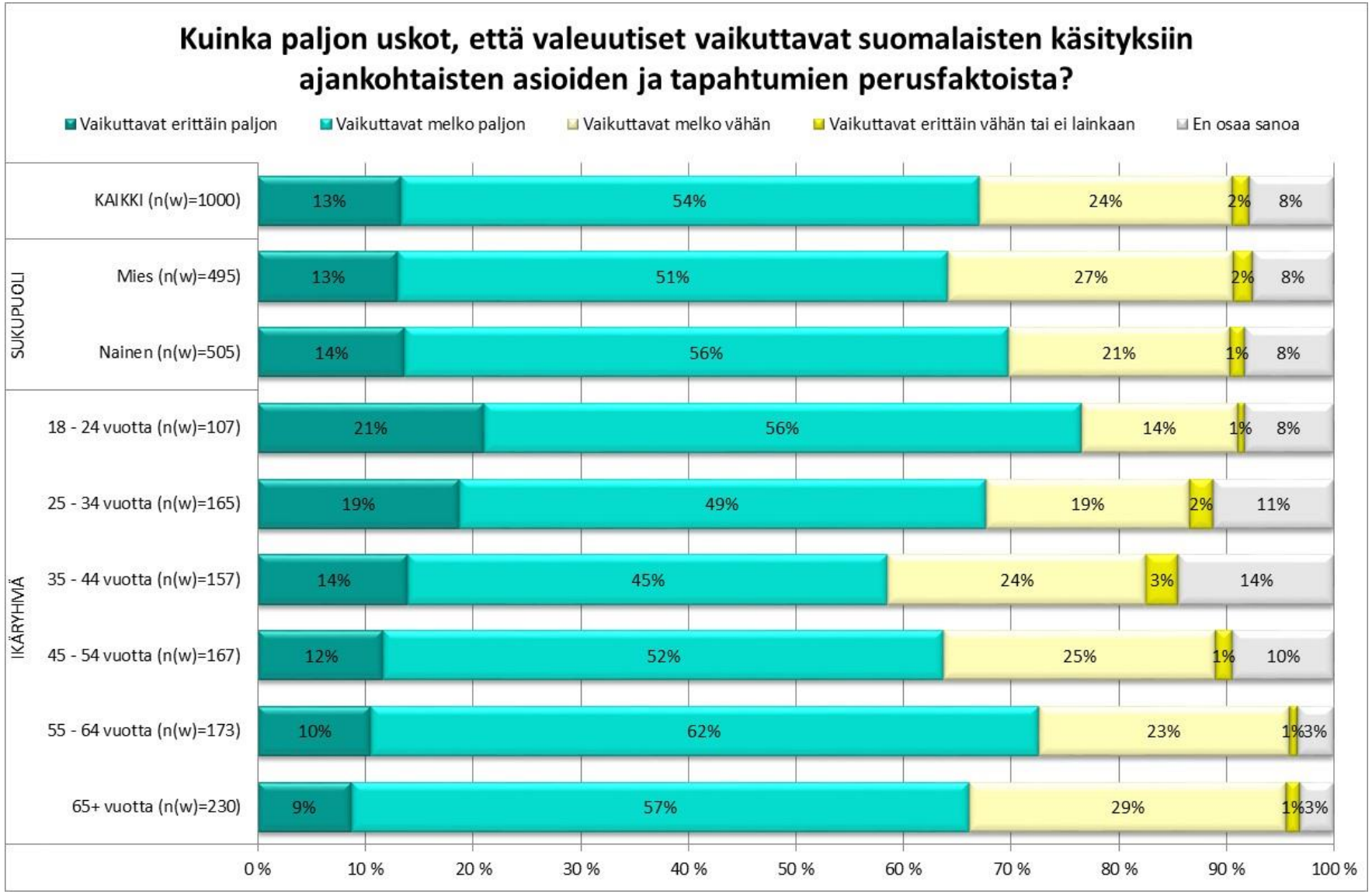
Kuinka paljon uskot, että valeuutiset vaikuttavat suomalaisten käsityksiin ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien perusfaktoista?
Vaikuttavat erittäin paljon
Vaikuttavat melko paljon
Vaikuttavat melko vähän
Vaikuttavat erittäin vähän tai ei lainkaan
En osaa sanoa
KAIKKI (n(w)=1000) 13% 54% 24% 2% 8%
SUKUPUOLI
Mies (n(w)=495) 13% 51% 27% 2% 8%
Nainen (n(w)=505) 14% 56% 21% 1% 8%
IKÄRYHMÄ
18 - 24 vuotta (n(w)=107) 21% 56% 14% 1% 8%
25 - 34 vuotta (n(w)=165) 19% 49% 19% 2% 11%
35 - 44 vuotta (n(w)=157) 14% 45% 24% 3% 14%
45 - 54 vuotta (n(w)=167) 12% 52% 25% 1% 10%
55 - 64 vuotta (n(w)=173) 10% 62% 23% 1% 3%
65+ vuotta (n(w)=230) 9% 57% 29% 1% 3%
0 % 10 % 20 % 30 % 40 % 50 % 60 % 70 % 80 % 90 % 100 %

Kuinka paljon uskot, että valeuutiset vaikuttavat suomalaisten/ruotsalaisten käsityksiin ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien perusfaktoista?

Suomalaiset vs. ruotsalaiset

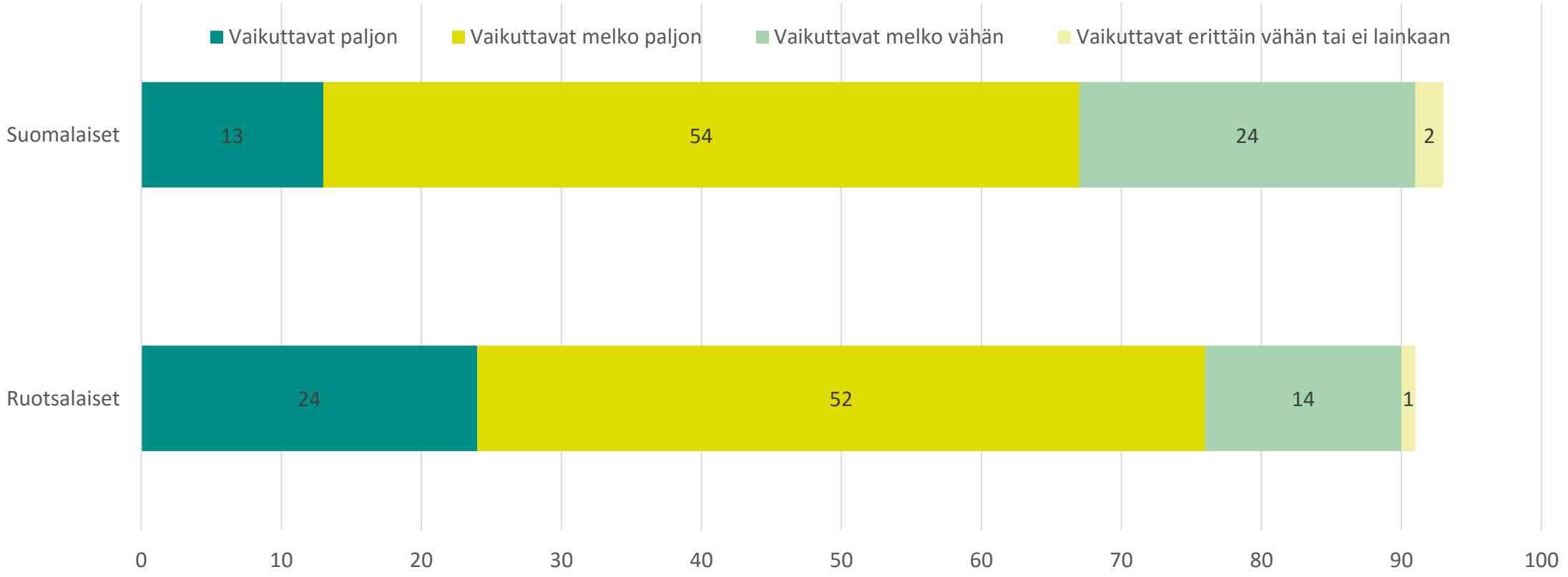

Lähde: TU:n kyselytutkimus: Svenska folket om ”fejk-nyheter”. Ipsos 24.2.2017

Missä määrin arvioit seuraavien tahojen tuottavan keksittyjä, valheellisia uutisia?

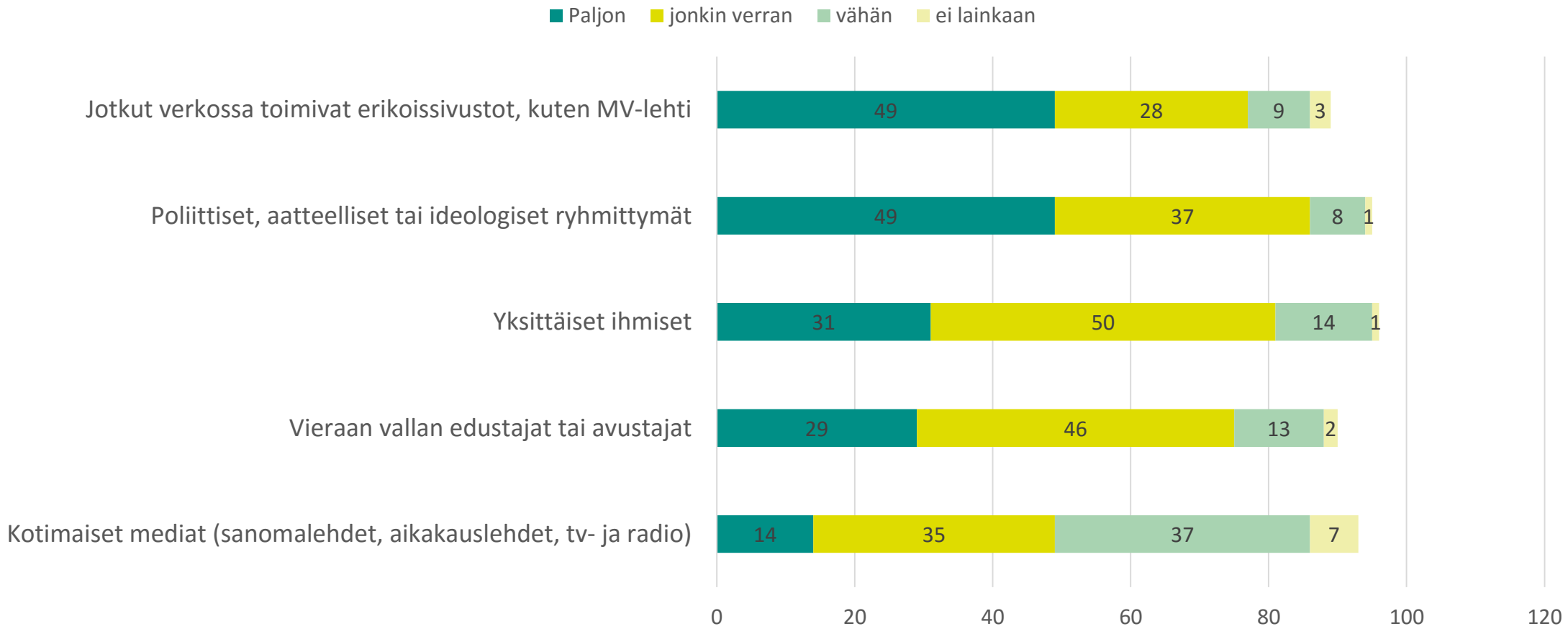

Tietoykkönen

- **Mitä vanhempi vastaaja, sitä kriittisempiä ollaan MV-lehden kaltaisia verkkosivustoja kohtaan. Muiden vastausvaihtojen osalta iällä ei juurikaan ollut vaikutusta.**

  - Puoluetaustoittain tarkasteltaessa näyttää siltä, että perussuomalaisia kannattavat ovat muita negatiivisempia kotimaista mediaa kohtaan, ja suhtautuvat muita positiivisemmin MV-lehden kaltaisia verkkosivustoja kohtaan.

SUOMALAINEN MEDIA

Tietoykkönen

- **94 % pitää tärkeänä sitä, että Suomessa säilyy vahva ja monipuolinen, suomalaisia sisältöjä tuottava mediatarjonta.**
- Mitä vanhempi vastaaja, sitä tärkeämpänä asiaa pidetään.

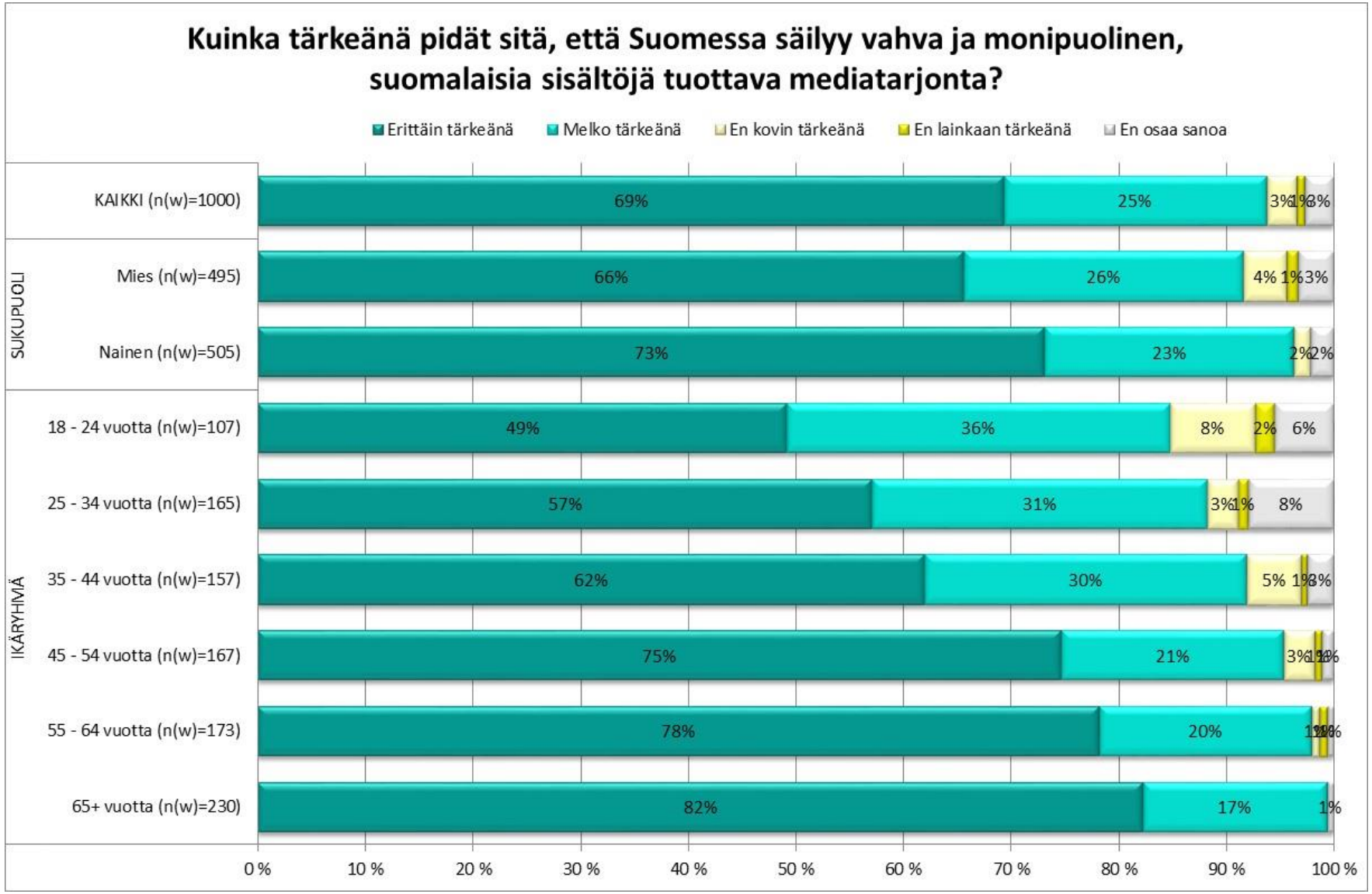
Kuinka tärkeänä pidät sitä, että Suomessa säilyy vahva ja monipuolinen, suomalaisia sisältöjä tuottava mediatarjonta?
Erittäin tärkeänä
Melko tärkeänä
En kovin tärkeänä
En lainkaan tärkeänä
En osaa sanoa
KAIKKI (n(w)=1000)
69%
25%
3%
1%
3%
SUKUPUOLI
Mies (n(w)=495)
66%
26%
4%
1%
3%
Nainen (n(w)=505)
73%
23%
2%
2%
IKÄRYHMÄ
18 - 24 vuotta (n(w)=107)
49%
36%
8%
2%
6%
25 - 34 vuotta (n(w)=165)
57%
31%
3%
1%
8%
35 - 44 vuotta (n(w)=157)
62%
30%
5%
1%
3%
45 - 54 vuotta (n(w)=167)
75%
21%
3%
55 - 64 vuotta (n(w)=173)
78%
20%
65+ vuotta (n(w)=230)
82%
17%
1%
0 %
10 %
20 %
30 %
40 %
50 %
60 %
70 %
80 %
90 %
100 %

Tietoykkönen

- **Kotimaisen median maahanmuuttokysymysten uutisoinnissa on parantamisen varaa.**
  41 % vastaajista kokee, että uutisoinnissa on epäonnistuttu.
- Tyytyväisimpiä maahanmuuttokysymysten uutisointiin ovat yli 65-vuotiaat, joista 65 % on sitä mieltä, että kotimaisen median uutisointi aiheesta on ollut onnistunutta.
- Perussuomalaisia kannattavat ovat tämän kysymykseen suhteen selvästi tyytymättömämpiä kotimaisen median toimintaan kuin muut.

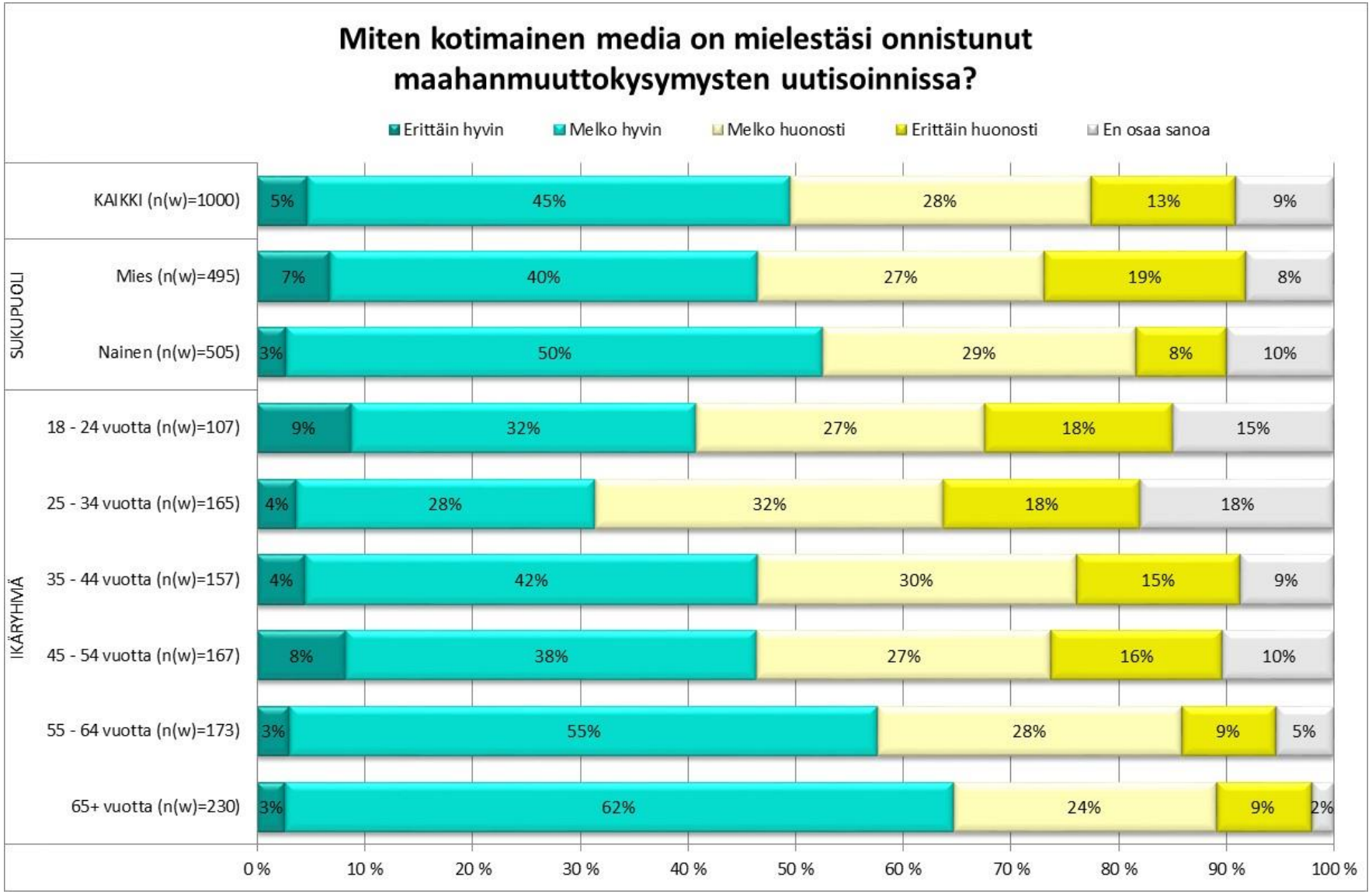
Miten kotimainen media on mielestäsi onnistunut maahanmuuttokysymysten uutisoinnissa?
Erittäin hyvin
Melko hyvin
Melko huonosti
Erittäin huonosti
En osaa sanoa
KAIKKI (n(w)=1000)
5%
45%
28%
13%
9%
SUKUPUOLI
Mies (n(w)=495)
7%
40%
27%
19%
8%
Nainen (n(w)=505)
3%
50%
29%
8%
10%
IKÄRYHMÄ
18 - 24 vuotta (n(w)=107)
9%
32%
27%
18%
15%
25 - 34 vuotta (n(w)=165)
4%
28%
32%
18%
18%
35 - 44 vuotta (n(w)=157)
4%
42%
30%
15%
9%
45 - 54 vuotta (n(w)=167)
8%
38%
27%
16%
10%
55 - 64 vuotta (n(w)=173)
3%
55%
28%
9%
5%
65+ vuotta (n(w)=230)
3%
62%
24%
9%
2%
0 %
10 %
20 %
30 %
40 %
50 %
60 %
70 %
80 %
90 %
100 %

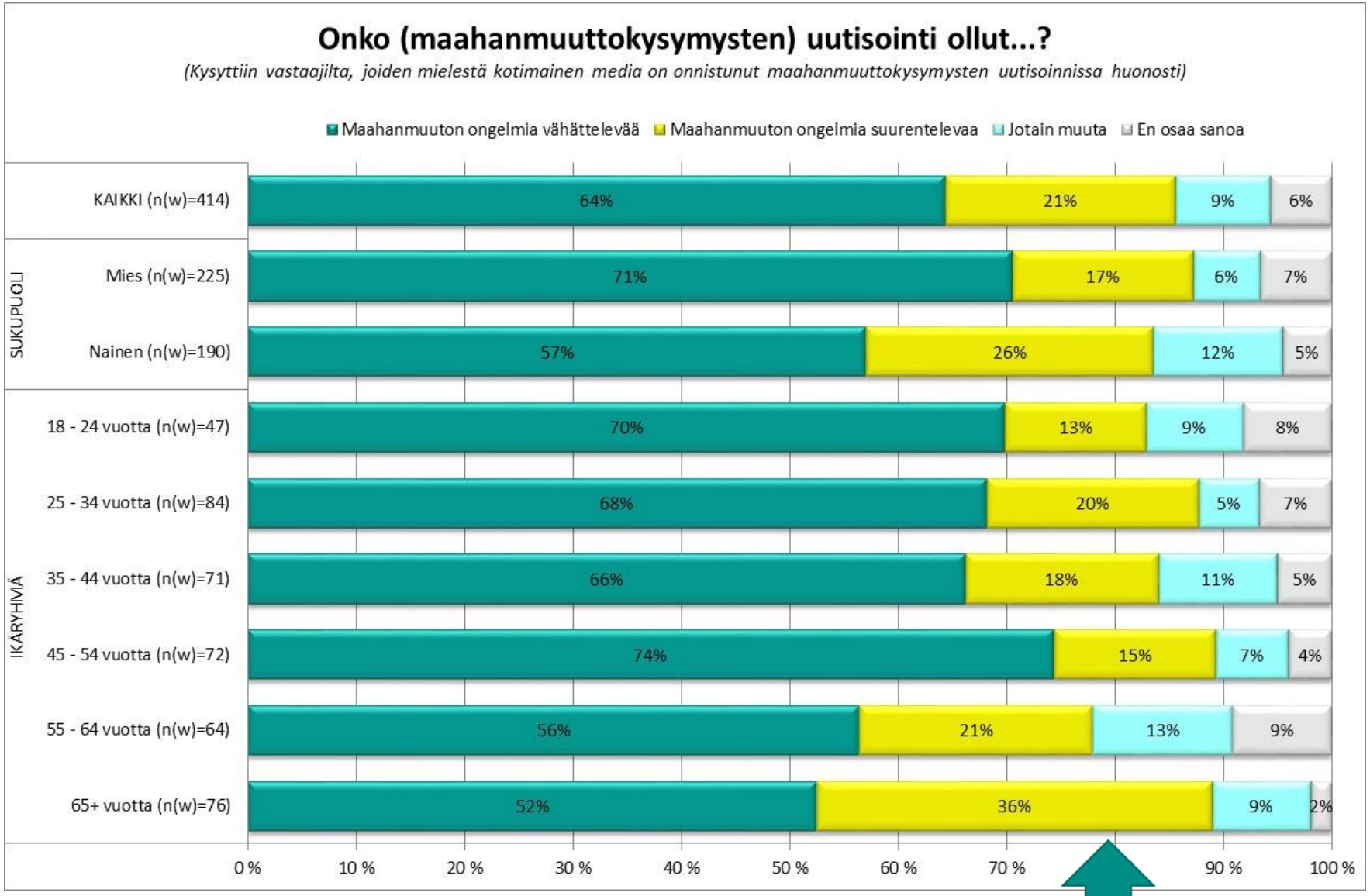
Onko (maahanmuuttokysymysten) uutisointi ollut...?
(Kysyttiin vastaajilta, joiden mielestä kotimainen media on onnistunut maahanmuuttokysymysten uutisoinnissa huonosti)
Maahanmuuton ongelmia vähättelevää
Maahanmuuton ongelmia suurentelevaa
Jotain muuta
En osaa sanoa
KAIKKI (n(w)=414)
64%
21%
9%
6%
SUKUPUOLI
Mies (n(w)=225)
71%
17%
6%
7%
Nainen (n(w)=190)
57%
26%
12%
5%
IKÄRYHMÄ
18 - 24 vuotta (n(w)=47)
70%
13%
9%
8%
25 - 34 vuotta (n(w)=84)
68%
20%
5%
7%
35 - 44 vuotta (n(w)=71)
66%
18%
11%
5%
45 - 54 vuotta (n(w)=72)
74%
15%
7%
4%
55 - 64 vuotta (n(w)=64)
56%
21%
13%
9%
65+ vuotta (n(w)=76)
52%
36%
9%
2%
0 %
10 %
20 %
30 %
40 %
50 %
60 %
70 %
90 %
100 %

Tietoykkönen

❑ Trumpin suhteen mielipiteet kotimaisen median uutisoinnista hajautuvat.

- Vajaa puolet (46 %) kokee uutisoinnin olleen puolueetonta, 15 % liian myönteistä ja 15 % liian kielteistä. Yli 45-vuotiaat ovat uutisoinnin suhteen kriittisempiä kuin muut. Heistä viidesosa kokee uutisoinnin olleen liian myönteistä.

Tietoykkönen

- Sen sijaan kotimaisen median uutisointi Suomen hallituksen toiminnasta ja päätöksistä koetaan kritiikittömäksi – 38 % vastaajista on sitä mieltä, että uutisointi aiheesta on liian myönteistä.

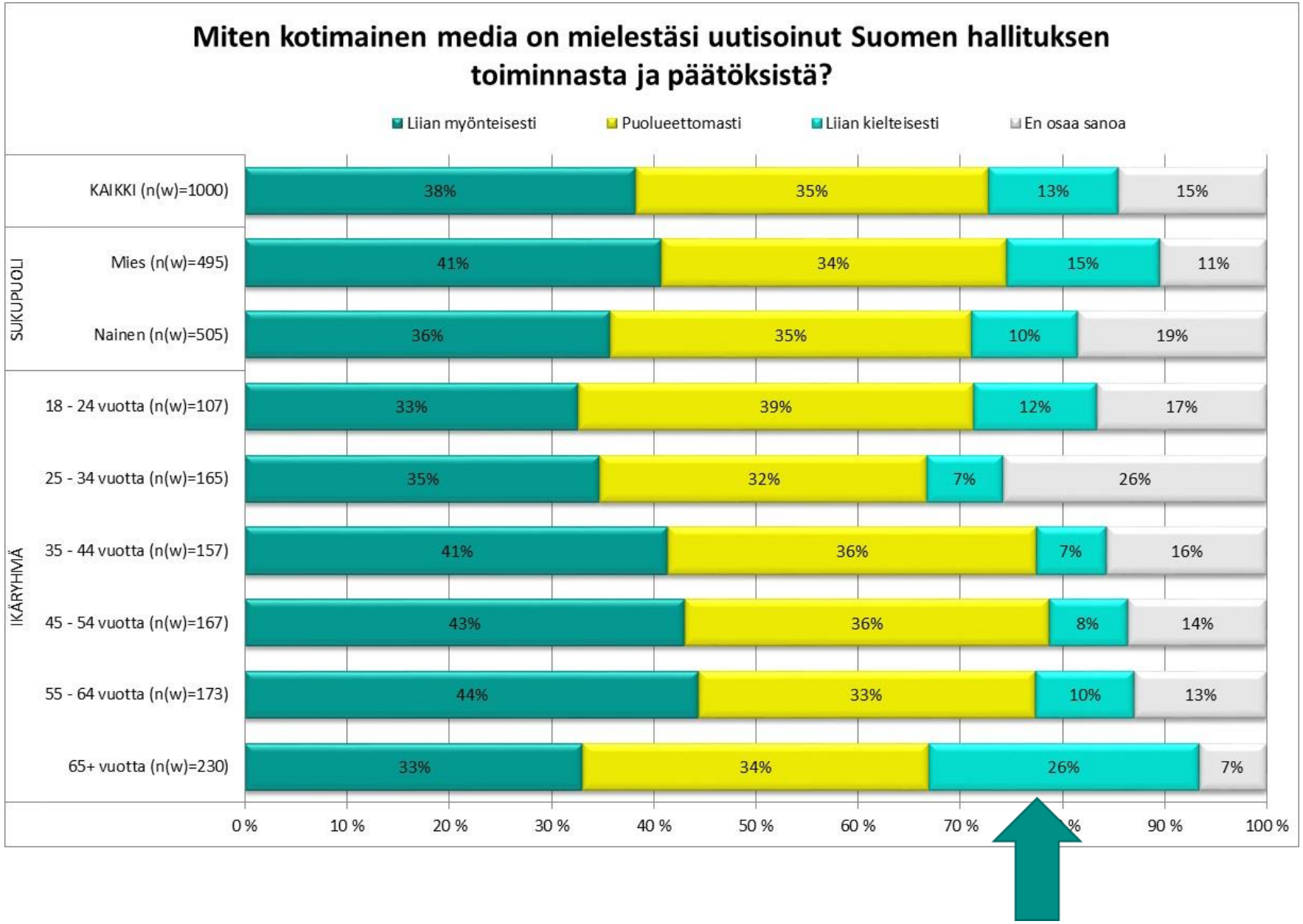
Miten kotimainen media on mielestäsi uutisoinut Suomen hallituksen toiminnasta ja päätöksistä?
Liian myönteisesti
Puolueettomasti
Liian kielteisesti
En osaa sanoa
KAIKKI (n(w)=1000)
38%
35%
13%
15%
SUKUPUOLI
Mies (n(w)=495)
41%
34%
15%
11%
Nainen (n(w)=505)
36%
35%
10%
19%
IKÄRYHMÄ
18 - 24 vuotta (n(w)=107)
33%
39%
12%
17%
25 - 34 vuotta (n(w)=165)
35%
32%
7%
26%
35 - 44 vuotta (n(w)=157)
41%
36%
7%
16%
45 - 54 vuotta (n(w)=167)
43%
36%
8%
14%
55 - 64 vuotta (n(w)=173)
44%
33%
10%
13%
65+ vuotta (n(w)=230)
33%
34%
26%
7%
0 %
10 %
20 %
30 %
40 %
50 %
60 %
70 %
90 %
100 %

Tietoykkönen

❑ Presidentinvaaleihin liittyvien keksittyjen uutisten leviämistä verkossa pitää todennäköisenä 59 % vastaajista.

- Yli 65-vuotiaista peräti 75 % uskoo, että verkossa tulee leviämään erittäin tai melko todennäköisesti osittain tai täysin keksittyjä uutisia presidentinvaaleihin liittyen.

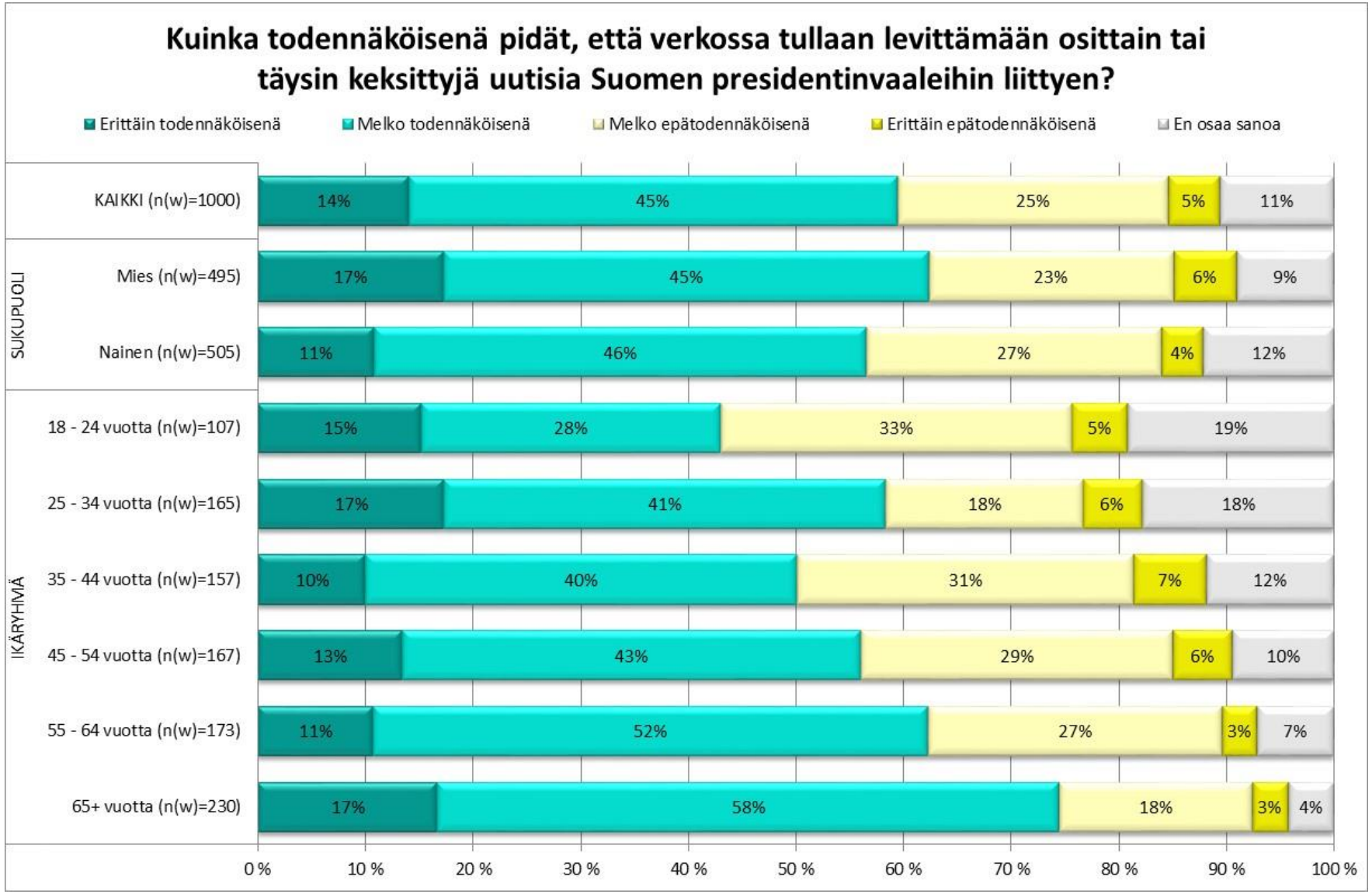
Kuinka todennäköisenä pidät, että verkossa tullaan levittämään osittain tai täysin keksittyjä uutisia Suomen presidentinvaaleihin liittyen?
Erittäin todennäköisenä
Melko todennäköisenä
Melko epätodennäköisenä
Erittäin epätodennäköisenä
En osaa sanoa
KAIKKI (n(w)=1000) 14% 45% 25% 5% 11%
SUKUPUOLI
Mies (n(w)=495) 17% 45% 23% 6% 9%
Nainen (n(w)=505) 11% 46% 27% 4% 12%
IKÄRYHMÄ
18 - 24 vuotta (n(w)=107) 15% 28% 33% 5% 19%
25 - 34 vuotta (n(w)=165) 17% 41% 18% 6% 18%
35 - 44 vuotta (n(w)=157) 10% 40% 31% 7% 12%
45 - 54 vuotta (n(w)=167) 13% 43% 29% 6% 10%
55 - 64 vuotta (n(w)=173) 11% 52% 27% 3% 7%
65+ vuotta (n(w)=230) 17% 58% 18% 3% 4%
0 % 10 % 20 % 30 % 40 % 50 % 60 % 70 % 80 % 90 % 100 %

Lopuksi

Tietoykkönen

- Valheellisin uutisiin verkossa törmää viikoittain 29 % suomalaisista.
- Kokonaisuutena suomalaiset luottavat kykyynsä tunnistaa valeuutiset, mutta usko omaan medialukutaitoon heikkenee selvästi iän myötä.
- Enemmistö (67 %) uskoo, että valeuutisilla on vaikutusta suomalaisten käsityksiin ajankohtaisista tapahtumista ja faktoista – toisaalta suurin osa suomalaisista kuitenkin ymmärtää eri tahojen, kuten MV-sivuston ja erilaisten ideologisten tuottavan valeuutisia.
- Kotimaisen median säilymistä pidetään tärkeänä. Kotimaisen median tulee kuitenkin kyetä vastaamaan tutkimuksessa esille nousseisiin vaateisiin uutisoinnin puolueettomuuden ja neutraaliuden suhteen.

TIEDOLLA PAREMPIA PÄÄTÖKSIÄ

Tarjoamme monipuoliset tutkimuspalvelut parempien päätöksien ja yrityksesi kasvun tueksi.

Kuka tahansa voi tehdä tutkimuksia, mutta vain asiantuntija osaa kysyä oikeat kysymykset ja tehdä oikeat johtopäätökset.

Et jää myöskään tiedon kanssa yksin, sillä kerromme sinulle, mitä tiedolla on mahdollista tehdä.

Kuulumme Keskisuomalainen-konserniin.